

ВИКЛАДАЧІ І КОЛЕГИ З НІЖИНА ПРО ЮВІЛЯРА

ДОРОХІН В. Г.,
ДОРОХІНА Л. О.

НІЖИН У ТВОРЧІЙ БІОГРАФІЇ МАЕСТРО

Чернігівщина – дивовижний пісенний край з її зачарованою Десною, чудовою природою і самотнім музичним фольклором. Родюча на таланти благословенна ніжинська земля подарувала Україні багато митців, які своєю наполегливою працею здійснили вагомий внесок у розвиток національної і світової культури. Саме тут жили, працювали і творили Микола Гоголь, Євген Гребінка, Марія Заньковецька, Марк Бернес і Елеонора Бистрицька, музиканти Тимофій Докшицер, батько й син Федір і Андрій Проценки, родина акторів Лучицьких, артистів Бровченків та інші.

Ім'я Володимира Івановича Рожка – народного артиста України, доктора мистецтвознавства, професора, члена-кореспондента Національної академії мистецтв України – відоме далеко за межами нашої держави. Він народився і виріс на славній ніжинській землі, яка має особливу мистецьку ауру. У мальовничому селі Хороше озеро, що недалеко від Ніжина, доля взяла майбутнього маестро за руку і повела ще незнайомими стежками у широкий світ музичного мистецтва – від простої дитини з бідної селянської родини до відомого в Україні і далеко за її межами не лише своїми науковими здобутками чи експериментальним диригуванням, а й наполегливою працею над розвитком культурно-мистецької галузі державного діяча.

З дитячих років В. Рожок увібрав у себе притаманний лише цьому краю народнопісенний мелос. Він розповідав, що його мама мала прекрасний голос і співала не тільки народні пісні, а й концерти Д. Бортнянського та М. Березовського, виконувала соло у творах П. Чайковського, О. Гречанінова, С. Рахманінова, С. Танєєва. Вона була солісткою церковного хору, у якому співали близько 50 осіб. За словами Володимира Івановича, керував цим хором просто дід Хома, якому тоді було років за 80. Ще хлопчиком майбутній хормейстер не знав, що дід Хома був випускником Синодального училища в Петербурзі.

За спогадами маестро, «<...> хор був просто фантастичний! Саме оті церковні пісенспіви – Всеношні, особливо Великодні, Різдвяні... Служба на Чистий Четвер, святкові молебні, урочисті тропарі – були першими неперевершеними враженнями від хорового мистецтва, які запам'яталися на все життя»¹.

У селі музичної школи не було, і талановитий хлопчик самотужки набував свій музичний досвід із того, що його оточувало. Маючи чудовий природний музичний слух і пам'ять, він переслухав і вивчив усе, що було на платівках у селі, вільно і точно відтворював своїм ще ніби дитячим високим голосом народні пісні і відомі арії з опер. Прекрасні природні музичні здібності дали змогу Володимирі Івановичу без закінчення музичної школи відразу вступити до Ніжинського училища культури і мистецтв імені Марії Заньковецької. У ті часи це було майже неможливо, адже конкурс був дуже серйозний. Саме у Ніжині й почалося професійне становлення – від талановитого юнака до майбутнього потужного музиканта-професіонала.

¹ З розмови з В. І. Рожком.

Кожен з етапів творчої біографії В. Рожка – яскравий приклад наполегливого і самовідданого служіння мистецтву. Видатні творчі і наукові досягнення, перебування на відповідальних державних посадах дали змогу маестро стати незаперечним авторитетом серед митців. І не випадково результатом широкого мистецького визнання є досягнення «Музичного Олімпу». Після дипломатичної роботи в Москві, у березні 2004 року із семи претендентів на посаду ректора Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського було обрано саме Володимира Івановича Рожка, а у травні 2011 року одностайним рішенням трудового колективу нашого славного земляка переобрано на наступний термін перебування на посаді ректора головного мистецького навчального закладу України.

Протягом усього життя В. Рожок опікується своєю Альма-матер – Ніжинським училищем культури і мистецтв імені Марії Заньковецької. Він постійно цікавиться його мистецьким життям, творчими справами, надає професійні методичні поради, допомагає вирішувати різні проблеми. Так, не можна не згадати 1997 рік, коли раптово постало питання про існування Ніжинського училища культури як самостійного навчального мистецького закладу. Володимир Іванович на той час працював заступником міністра культури, і саме завдяки його безпосередній участі й особистій допомозі вдалося зберегти цей навчальний заклад. І сьогодні Ніжинське училище культури і мистецтв імені Марії Заньковецької, нещодавно відзначивши свій 100-річний ювілей, продовжує готувати спеціалістів у галузі культури і мистецтв.

Кожен приїзд В. Рожка до Ніжинського училища – це справжнє свято для викладачів і студентів. Він завжди із задоволенням спілкується з молоддю, надає професійні, корисні й слушні поради, підтримує талановитих вихованців училища. В. Рожок став ініціатором необхідної на той час реорганізації академічного хору училища. Саме за його порадою, 2000 року на посаду керівника цього колективу було запрошено кандидата мистецтвознавства, доцента Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя Любов Олексіївну Дорохіну. Слушні професійні побажання і коректні зауваження відомого маестро щодо подальшої роботи академічного хору сприяли кардинальному оновленню його репертуару і збагаченню виконавських можливостей, що, своєю чергою, значно розширило межі концертно-виконавської діяльності цього колективу. Сьогодні академічний хор НУКіМ ім. Марії Заньковецької є лауреатом Всеукраїнських (Дніпропетровськ, Львів, Харків, Київ) та Міжнародних (Болгарія, Польща, Ніжин) конкурсів і фестивалів, постійним учасником міських різноманітних мистецьких акцій («Ніжин-хор-фест», Різдвяні фестивалі духовних піснеспівів, тематичні та звітні концерти тощо).

Природна інтуїція і професійна прозорливість маестро допомогла багатьом талановитим музикантам отримати путівку у велике творче життя. Так, 1994 року під час відвідування мистецьких навчальних закладів Ніжина Володимир Іванович познайомився з талановитими музикантами Володимиром Дорохіним та Миколою Шумським, викладачами Ніжинського державного педагогічного інституту імені Миколи Гоголя, які вели активну концертно-виконавську діяльність у складі дуету баяністів. На той час учасники дуету вже були лауреатами Міжнародного конкурсу і закінчили асистентуру-стажування у Київській державній консерваторії імені П. І. Чайковського (клас народного артиста України, професора М. І. Різоля). Звичайно, творче спілкування з відомим і авторитетним земляком для молодих виконавців було справжнім святом, і вони натхненно грали майже годину. Як досвідчений і глибокий музикант, В. Рожок відразу відчув високий професійний потенціал дуету, його артистизм і віртуозність, художній смак і естетичну витонченість. Саме ця зустріч для музикантів стала доленосною. Через кілька місяців «Ніжинський дует баяністів» було запрошено для участі в урядовому концерті до Дня 8 Березня у Національному академічному театрі опери

та балету України імені Тараса Шевченка, а згодом розпочалася масштабна і відповідальна концертна практика в Україні і за кордоном. Сьогодні В. Дорохін і М. Шумський мають почесне звання заслужених артистів України і з великою вдячністю вважають Володимира Івановича Рожка хрещеним батьком «Ніжинського дуету баяністів».

За безпосередньої авторитетної участі і підтримки набули широкого мистецького визнання й інші відомі в Україні ніжинські мистецькі колективи – дитячий зразковий хор «Сяйво» (керівник – заслужений працівник культури України Сергій Голуб), молодіжний хор «Світич» (керівники – заслужені діячі мистецтв України Людмила Шумська і Людмила Костенко) та ін.

Володимир Рожок уважно стежить за науковими дослідженнями своїх земляків – кандидатів мистецтвознавства Любові Дорохіної, Володимира Дорохіна і Олени Кавунник. Під його керівництвом Тетяна Ляшенко підготувала і захистила кандидатську дисертацію.

Багато зусиль маестро докладає для розвитку, збагачення й поглиблення творчих зв'язків із вищими мистецькими навчальними закладами. Ректор провідного мистецького закладу України уклав угоду про науково-педагогічну і творчу співпрацю Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського з Ніжинським державним університетом імені Миколи Гоголя. Саме у гоголівському виші за його безпосередньої участі проводиться Всеукраїнський юніорський конкурс вокально-хорової та інструментально-виконавської майстерності. Володимир Іванович неодноразово наголошував на важливості виконавських конкурсів для всієї музичної України, адже ці мистецькі заходи сприяють професійному зростанню виконавської майстерності молодих обдарованих студентів, виявленню талановитої молоді, наданню допомоги в її професійному становленні, а також розвитку творчих зв'язків між вищими музичними навчальними закладами України. Викладачі і творчі колективи Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського традиційно і щедро представляють класичне і сучасне музичне мистецтво на різних концертних майданчиках рідного для маестро Ніжина.

Мешканці нашого міста з великою вдячністю згадують унікальні концерти у православних храмах Ніжина, які відбуваються в рамках Міжнародної Пасхальної асамблеї «Господи, Господи, силою твоєю». Ідея проведення цього масштабного культурно-мистецького заходу належить саме Володимиру Івановичу Рожку. «Пасхальна асамблея – це мій особистий внесок у справу консолідації народу. Завдання Великодньої асамблеї – вселити в людей віру, дати надію та спокій і добру нагоду зустрітися віч-на-віч зі світом прекрасного. Саме в цьому я бачу головну мету нашої Асамблеї», – наголошує В. І. Рожок¹.

Нині наш видатний земляк продовжує наполегливо і самовіддано працювати на благо рідної України. Доктор мистецтвознавства, професор Ю. Станішевський так характеризує багатогранність творчої особистості В. Рожка: «Він прекрасний музикант, вдумливий дослідник української музично-театральної культури і практик-диригент відомого в Європі першокласного хору хлопчиків Київської середньої спеціалізованої музичної школи-інтернату імені Миколи Лисенка, лектор і оратор, що вміє захопити своїм полум'яним словом величезні глядні зали, обдарований критик, авторитетний педагог і керівник складного культурного процесу сьогодення»². Активна життєва позиція, працьовитість і відданість науці, професійний підхід до нелегкої дослідницької роботи щоразу викликають повагу його колег-науковців. В. Рожок плідно працює як

¹ Із промови В. І. Рожка на відкритті V Міжнародної Пасхальної асамблеї.

² Станішевський Ю. О. Дослідник і митець / Юрій Станішевський // Рожок В. І. Музика і сучасність. – К. : Книга пам'яті України, 2003. – С. 6.

дослідник музичного виконавства і диригентської творчості, у нього завжди свій погляд на історико-культурні процеси а публічні виступи глибоко аналітичні і обґрунтовані.

Які б складні й відповідальні ділянки української культури не очолював Володимир Іванович, які б почесні звання не отримував, завжди в його серці палає незгасимий вогонь любові до рідної землі. Перебуваючи на високих державних посадах, він ніколи не втрачає зв'язків зі своєю «малою батьківщиною». І яскравим свідченням любові до рідної землі є його слова: «Більш за все люди повинні любити свою сім'ю, рідну землю, Батьківщину. Я чудово усвідомлюю, що є християнином. З повагою ставлюся до інших конфесій, але знаю, що народжений і хрещений у православній вірі, в Українській Православній Церкві. Пам'ятаючи це, завжди буду йти цим шляхом, тому що це – моє переконання»¹.

¹ Із промови В. І. Рожка на відкритті VI Міжнародної Пасхальної асамблеї.